Heydər Əliyev: “Gürcüstan burada yaşayan soydaşlarımızın vətənidir”

Ümummilli lider Heydər Əliyev qədim Borçalını ulu türk yurdu sayırdı. Ulu Öndər Gürcüstan ərazisindəki milli-mənəvi dəyərlərimizin, etnik-mədəni irsimizin qorunmasını və yaşadılmasını müstəqil Azərbaycanın dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırmış və bu sahədə əsaslı tədbirlər həyata keçirmişdi. Gürcüstan Azərbaycanlıları Ağsaqqallar Şurasının sədri İsak Novruzovla III söhbətimiz bu barədədir.

– Ümummilli lider Heydər Əliyevin tapşırığı ilə Mirzə Fətəli Axundovun evinin, Nəriman Nərimanovun ata mülkünün geri alınması və xalqımıza qaytarılması Gürcüstandakı tarixi və mədəni irsimizin qorunub-yaşadılması baxımından önəmli hadisələr oldu.

– İndiki Gürcüstanda Azərbaycanın tarixi şəxsiyyətlərini axtarıb tapmaq, yenidən dəyərləndirmək, hər şeydən əvvəl, keçmişimizə dərin hörmət və bu yerlərdəki tarixi haqqımıza sahib çıxmaq deməkdir. Onları gənclərə yaxından tanıtmaq, hüquqlarını bərpa etmək, haqsız olaraq repressiya qurbanları olduqlarını sübuta yetirmək, xalq işi naminə fəaliyyətlərinə bəraət qazandırmaqla bağlı Ulu öndər Heydər Əliyevin atdığı addımlar misilsiz bir fədakarlıqdır.

Müstəqillik illərində Ümummilli liderin birbaşa göstərişi və nəzarəti ilə Gürcüstanda yaşamış tarixi şəxsiyyətlərimizin mülkləri müxtəlif yollarla onlara sahib olmuş ermənilərdən alınaraq özəlləşdirildi. Daha sonra onların yüksək səviyyədə əsaslı təmiri aparıldı. Doğrudan da, Mirzə Fətəli Axundovun evinin Heydər Əliyevin tapşırığı ilə geri alınması və bundan sonra ev-muzeyinə və mədəniyyət mərkəzinə çevrilməsi böyük tarixi-mədəni hadisədir.

Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi və ədibi Nəriman Nərimanov Tiflisdə doğulub. Onun boya-başa çatdığı bina babası Kərbəlayi Allahverdinin mülkü olub. Qədim müsəlman məhəlləsindəki bu binanı o, oğlu Nəcəf – Nəriman Nərimanovun atası üçün tikdirib. Rus imperiyası Gürcüstanı da işğal edəndən sonra bu mülk də sahiblərini dəyişdi, əldən-ələ keçdi. Ulu öndərin tapşırığı ilə bu binada da yenidənqurma işləri aparıldı, tikili yüksək səviyyədə təmir olundu. Nəriman Nərimanovun ruhuna ehtiram əlaməti olaraq indi burada onun ev-muzeyi yerləşir.

Azərbaycan milli mətbuat tarixinin görkəmli nümayəndəsi, böyük demokrat yazıçı Cəlil Məmmədquluzadənin redaktorluğu ilə Tiflisdə ərsəyə gəlmiş məşhur “Molla Nəsrəddin” jurnalının çap olunduğu “Qeyrət” mətbəəsi də geri qaytarıldı.

Bunlardan başqa, 2001-ci ilin avqustunda daha bir tarixi şəxsiyyətin – Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, şair-pedaqoq Abdulla Şaiqin 120 illik yubileyi ərəfəsində onun da unudulmuş ünvanı bərpa edildi. Marneuli (Sarvan) rayonunda, şairin dədə-baba ocağında ev-muzeyinin açılışı oldu və həmin küçəyə Abdulla Şaiqin adı verildi.

– Heydər Əliyev Tbilisidə ana dilimizdə çıxan “Gürcüstan” respublika qəzetinin fəaliyyətini davam etdirməsinə də qayğı və diqqət göstərib. Hətta Gürcüstana səfərində Naxçıvanda blokada şəraitində yaşayarkən bu qəzetin əməkdaşlarının onunla görüşlərini, müsahibə alıb dərc etmələrini də məmnunluqla xatırlayıb.

– Vaxtı ilə “Sovet Gürcüstanı” adı ilə nəşr edilən qəzetin böyük ənənələri olub. Bu nəşr Gürcüstanda Azərbaycan dilində nəşr edilən ən uzunömürlü respublika qəzeti olub. 2 il əvvəl 100 yaşı tamam oldu. Azərbaycan və Gürcüstan arasında mənəvi körpü olan qəzet 1990-cı ildən nəşrini “Gürcüstan” adı ilə davam etdirir. Qəzet ölkələrimizin müstəqilliyi dövründə də Gürcüstanda milli-mənəvi dəyərlərin yaşadılması, iki xalq arasında dostluğun möhkəmləndirilməsi ideallarına öz töhfələrini verməkdə davam edir. Gürcüstanın dövlət nəşrlərindən biri kimi bu qəzetin fəaliyyətinə yüksək önəm verilir. Çünki Ulu öndər belə istəyirdi və gürcülər də bunu yaxşı bilirlər.

1996-cı ildə Gürcüstana səfəri zamanı Ulu öndər nəşrin Azərbaycan üçün əziz olduğunu qeyd etdi, onun Gürcüstan və Azərbaycan dövlətləri, eləcə də iki xalq arasında əlaqələrin inkişaf etdirilməsində gərəkli xidmətlər göstərdiyini bildirdi. Heydər Əliyev Naxçıvanda yaşayarkən onu unutmadıqlarını xatırlayaraq dedi: “O vaxt mənim üçün bu, böyük mənəvi dayaq idi. Mən Naxçıvanda sürgündə idim, bir tərəfdən gürcülər, o biri tərəfdən Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar məni unutmamışdılar. Bunu qəzet vasitəsilə etmişdilər. Ona görə də “Gürcüstan” qəzetini yaşatmaq lazımdır. Mən böyük vəd verən adam deyiləm. Ancaq bu gün bəyan edirəm ki, “Gürcüstan” qəzetinin yaşaması, mütəmadi çıxması üçün Azərbaycan dövləti və şəxsən mən lazımi tədbirlər görəcəyik”.

Prezident Heydər Əliyevin həmin səfəri zamanı “Gürcüstan” qəzetinin nəşri dayanmışdı. Ulu öndər qəzetin fəaliyyətinin bərpa olunmasının vacibliyini qeyd edəndən sonra redaksiya qəzet kağızı, kompüter dəsti ilə və digər lazımi avadanlıqlarla təmin edildi. Redaksiya əməkdaşlarının iş şəraiti yaxşılaşdırıldı, mətbəə-maliyyə xərclərinə yardım edildi. Beləliklə, “Gürcüstan” qəzetinin fəaliyyəti bərpa edildi.

– İsak müəllim, vaxtı ilə Tiflisdə erməni daşnakların qətlə yetirdiyi siyasi xadim Fətəli Xan Xoyskinin qəbrinin tapılması və Tbilisi Botanika bağının ərazisində yerləşən müsəlman qəbirstanlığında dəfn edilməsi də Ulu öndərin adı ilə bağlıdır.

– Bu barədə vaxtı ilə mərhum Aslan Aslanov mənimlə belə bir söhbət eləmişdi: “1996-cı ilin soyuq qış günlərindən birində Tbilisiyə növbəti yardım apardıqdan sonra Şəmkirə qayıtmağa hazırlaşırdıq. Bildirdilər ki, yaşlı bir qadın mənimlə görüşmək istəyir. Bu qadınla söhbət zamanı məlum oldu ki, o, Fətəli Xan Xoyskinin dəfn edildiyi yerin harada olduğunu bilir. O dedi ki, Fətəli Xan Xoyskini o zaman Şeyx Sənan dağının ətəyindəki qəbiristanlığda, mənim qardaşımın yanında basdırıblar. Sonra qadın gedib həmin yeri göstərdi. Sonra bildirdi ki, əgər buradakı ermənilər bilsələr, Xoyskinin qəbrini dağıdarlar, bu məsələni cənab Heydər Əliyevin bilməsi çox vacibdir”.

Həmin gün axşam Heydər Əliyevlə əlaqə saxlayıb Gürcüstanla bağlı tapşırıqlarının icrası ilə əlaqədar ətraflı məlumat verdim, sonda cənab Prezidentə yaşlı qadın müəllimin dediklərini də çatdırdım. Heydər Əliyev soruşdu ki, bu məsələdən səndən başqa daha kimin xəbəri var? Cavab verdim ki, sürücümün və daha iki nəfərin. Heydər Əliyev yenə soruşdu ki, yorulmamısan? Dedim ki, xeyr.

Ulu öndər dedi: “Elə isə geri qayıdıb, deyilən yeri nəzarətə götürün ki, dəyib-toxunan olmasın. Səhər isə Tbilisi Cümə məscidinin axundunu götürüb, müsəlman adət-ənənəsi və deputatlarımızın iştirakı ilə Xoyskinin qəbrinin M.F.Axundovun büstünün yanına köçürülməsini təmin edin. Xoyskiyə xüsusi məhəbbətim olduğu üçün qəbirüstü abidənin açılışında özüm iştirak edəcəyəm”.

Aslan müəllim elə həmin gecə Tbilisiyə qayıtmışdı və Xoyskinin qəbrini səhəri gün deyilən yerə – M.F.Axundovun büstünün yanına köçürmüşdü. Qəbirüstü abidənin açılışında isə Heydər Əliyev özü iştirak etdi. Büstün açılış mərasimində onunla birlikdə Gürcüstan prezidenti Eduard Şevardnadze və digər dövlət rəsmiləri də iştirak etdilər.

Sonralar Milli Məclisin deputatı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Mirzə Şəfi Vazehin, Mirzə Fətəli Axundovun, habelə Fətəli Xan Xoyskinin qəbirüstü abidələrinin əsaslı bərpası həyata keçirildi və orada xiyaban yaradıldı. Bu həm də varislərinin Heydər Əliyev ideyalarına sadiqliyinin nümunəsi idi.

– Ötən ay Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Gürcüstana səfəri göstərdi ki, iki ölkənin dostluq münasibətləri Ulu öndərin istədiyi kimi, onun müəyyən etdiyi yolla davam edir. Bu münasibətlərinin inkişafı regiona da böyük perspektiv vəd edir. Böyük gələcəyi ola bilən Qafqaz evinin əsası iki xalqın dostluğu ilə qoyulub.

– Böyük fəxr hissi ilə deyə bilərəm ki, xalqlarımızın təhlükəsizliyinin və iqtisadi əlaqələrimizin sarsılmaz bünövrəsini dünya şöhrətli siyasətçi Heydər Əliyev qoyub. Ulu öndər deyirdi ki, Gürcüstan burada yaşayan azərbaycanlıların tarixi vətənidir, Gürcüstan da onların dövlətidir. Müasir və müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu və memarı, Ümummilli lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində Gürcüstan–Azərbaycan dostluq münasibətləri uğurla davam etməkdədir.

Prezidentlər Heydər Əliyevin və Eduard Şevardnadzenin əsasını qoyduğu strateji əməkdaşlıq keçən müddətdə bütün sahələr üzrə davam edib. Bu gün Gürcüstanla Azərbaycanı tarixi özüldən əlavə, Bakı–Supsa, Bakı–Tbilisi–Ceyhan, Bakı–Tbilisi–Ərzurum, TRASEKA, Bakı–Tbilisi–Qars və Trans–Anadolu Qaz Boru Kəməri kimi qlobal enerji, nəqliyyat-kommunikasiya layihələri birləşdirir. Qeyd olunan layihələr ölkələrimizi bir-birinə strateji cəhətdən bağlayır.

Görkəmli dövlət xadimi, Ümummilli lider Heydər Əliyevin qonşu Gürcüstan Respublikası və orada yaşayan soydaşlarımızın qayğı və problemləri ilə bağlı siyasi kursu bu gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Vaxtı ilə Ulu öndərin yaxın dostu, böyük ictimai-siyasi xadim Eduard Şevardnadze deyirdi: “Bu gün Heydər Əliyevin işini və ölkələrimizin qardaşlıq ənənələrini onun oğlu – böyük ziyalı, gənc dövlət xadimi İlham Əliyev davam etdirir. O, atasının irsinə dəyərli şəkildə başçılıq edir və Azərbaycanda, eləcə də Gürcüstanda böyük inam və nüfuz qazanıb”.

Mən həm Gürcüstan parlamentinin deputatı, həm də nazir müavini olanda Prezident İlham Əliyevlə dəfələrlə görüşmüşəm, hətta iki dəfə şəxsən qəbulunda olmuşam. Doğrudan da, o, atasının irsinə layiqli şəkildə sahiblik edir. Məhz onun səylərinin nəticəsidir ki, Azərbaycan–Gürcüstan münasibətləri və qardaşlığı təkcə bu iki dövlətin deyil, eyni zamanda, digər region ölkələrinin inkişafına, regionda sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Azərbaycan lideri İlham Əliyev Gürcüstan nümayəndə heyəti ilə görüşlərinin birində demişdir: “Ölkələrimiz arasında münasibətlərin tarixi çox qədimdir. Xalqlarımız həmişə yanaşı, qonşuluqda, sülh və mehribanlıq şəraitində yaşamış, həmişə bir-birinə kömək etmişlər. Bu gün iki müstəqil dövlətin inkişafına, əməkdaşlığa və həm təhlükəsizliyimizi, həm də iqtisadi firavanlığımızı təmin edən, qlobal dünya prosesləri üçün böyük əhəmiyyətə malik olan layihələrdə iştirakına kömək edən münasibətlərin təməli budur”.

– Həyat göstərir ki, qonşuluq siyasətində ədalətli münasibət və səmimi olmaq əlaqələrin inkişafında önəmli amildir.

– Bəli, belədir, biz həmişə qonşularımızdan da, dünya ictimaiyyətindən də özümüzə qarşı ədalətli münasibət gözləmişik. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü bərpa etmək üçün səfərbər olanda onu dəstəkləyən dövlətlər sırasında Gürcüstan da var idi. Gürcüstan dövləti Ermənistana silah daşıyan dövlətlərlə hava və quru nəqliyyat yollarını bağladı, bununla həm də bölgədə sülhün tərəfdarı olduğunu təsdiqlədi. Xoş niyyətlər, qardaşlıq və dostluq amalları ilə birləşən iki qonşu ölkə arasında münasibətlər bundan sonra da inkişaf edəcək və hər iki xalqın maraqlarının təmin olunması üçün daha böyük perspektivlərin və əməkdaşlıq əlaqələrinin açılmasına geniş şərait yaradacaq.

Azərbaycan Ordusunun Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbi təxribatlarının qarşısını uğurla alması, düşmənə sarsıdıcı zərbələr endirməklə cəbhədə əldə etdiyi qələbələr Gürcüstandakı azərbaycanlılar tərəfindən böyük sevinclə və ruh yüksəkliyi ilə qarşılandı. Xaricdə, eləcə də Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar bu nailiyyətlərə görə Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin səylərini, yorulmaz fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirlər. Biz qədim Borçalı əhalisi həmişə onun yanında olduğumuzu bildiririk.

Azərbaycanın müdrik və qüdrətli Prezidenti İlham Əliyev Ulu öndərin siyasi kursunu uğurla davam etdirir. Əslində, biz hamımız bu yolun davamçılarıyıq. Azərbaycanla bağlı hər şey bizim üçün əziz və müqəddəsdir. Bundan sonra da ölkələrimiz arasında əsrlər boyu mövcud olmuş dostluq münasibətlərini daim yaşatmağa çalışacağıq. Heydər Əliyevin nurlu xatirəsi isə Gürcüstan azərbaycanlılarının və gürcü xalqının yaddaşından heç vaxt silinməyəcək.

Söhbəti hazırladı:
Namiq ƏHMƏDOV
XQ

Bakı – Tbilisi – Bakı